

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ว่าเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองดีอย่างไร และมากน้อยเพียงใด

การดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย

1.1 รวบรวมรายชื่อหนังสืออุเทศจาก หนังสือ เอกสาร วารสาร สิ่งตีพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย ที่กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองดี อันประกอบด้วย

1.1.1 คำสั่งสอนทางศาสนา

1.1.2 พระบรมราชาบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล

ปัจจุบัน

1.1.3 นโยบาย คำขวัญ และเอกสารของรัฐบาล

1.1.4 คำปราศรัย ข้อเขียน ข้อคิดเห็น ของบุคคลที่เป็นที่ยอมรับ

ในสังคมว่าเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้คือ

1.1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี ทางรัฐศาสตร์

จิตวิทยา สังคมวิทยา และปรัชญา

1.1.6 เอกสารของสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี
วัฒนธรรม จริยธรรมของไทย

1.2 ศึกษาและบันทึกรวบรวมสาระของเรื่องลงในแผนบัตรที่จัดเป็น
หมวดหมู่

1.3 ประมวลข้อมูลที่ไต่จากการศึกษาค้นคว้า แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบ
ของลักษณะความเป็นพลเมืองดี พร้อมทั้งให้ความหมาย

1.4 นำผลสรุปลักษณะความเป็นพลเมืองดีและความหมายในชั้นต้นมา
สร้างเป็นเครื่องมือพิจารณาลักษณะความเป็นพลเมืองดี (คู่มือภาคผนวก) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ
ทางสังคมศาสตร์พิจารณาให้ข้อคิดเห็น

1.5 ตั้งเกณฑ์คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญทางสังคมศาสตร์ และพิจารณาคัดเลือกผู้
เชี่ยวชาญทางสังคมศาสตร์จำนวน 31 คน (คู่มือภาคผนวก)

1.6 นำเครื่องมือพิจารณาลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้ผู้เชี่ยวชาญทาง
สังคมศาสตร์พิจารณาให้ข้อคิดเห็น

1.7 นำข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางสังคมศาสตร์
แล้ว มาสรุปภายใต้คำแนะนำของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

1.8 นำลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นของผู้
เชี่ยวชาญทางสังคมศาสตร์และคณะอาจารย์ที่ปรึกษา นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

2.1 กำหนดประเภทของเนื้อหา โดยแบ่งประเภทเนื้อหาออกเป็น
7 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา

2.1.2 ความคิดรวบยอด

2.1.3 หลักการ

2.1.4 การแก้ปัญหา

2.1.5 ความคิดสร้างสรรค์

2.1.6 ทักษะทางกาย

2.1.7 เจตคติและค่านิยม

2.2 กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงมีคือ กำหนดเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.2.1 ลักษณะพฤติกรรมที่พึงมีต่อตนเอง

2.2.2 ลักษณะพฤติกรรมที่พึงมีต่อผู้อื่น

2.2.3 ลักษณะพฤติกรรมที่พึงมีต่อสิ่งแวดล้อม

2.3 นำผลสรุปลักษณะความเป็นพลเมืองดี พร้อมความหมาย ประเภทของเนื้อหา และลักษณะพฤติกรรมที่พึงมีคือ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

2.4 สร้างแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร อันประกอบด้วย รายละเอียดทั่วไปของเอกสารที่วิเคราะห์ และของลงรายการที่วิเคราะห์ได้จากเนื้อหา ดังมีรูปแบบต่อไปนี้

แบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

ชื่อเอกสาร ..... กลุ่ม ..... ชั้น .....
ของ ..... พิมพ์ครั้งที่ ..... พ.ศ. ....

แผน/หน่วย /บทที่	หน้า	เนื้อหา	ลักษณะความเป็นพลเมืองดี	ประเภทเนื้อหา	พึงมีคือ	หมายเหตุ
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

3.1 รวบรวมเอกสารหลักสูตรที่จะวิเคราะห์ ได้แก่

3.1.1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 ทุกกลุ่มประสบการณ์

3.1.2 แผนการสอนหรือคู่มือการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ทุกกลุ่มประสบการณ์ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อันประกอบด้วย

- ก. คู่มือการสอนกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
- ข. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- ค. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- ง. แผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

3.2 หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดใช้เนื้อหาสำคัญหรือความคิดรวบยอดของเนื้อหานั้นมาวิเคราะห์ (โกวิท : ประมวลพจนานุกรม 2525 : 313)

3.3 การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการอ่านรายละเอียดของเนื้อหาในเอกสารหลักสูตร ทิศารณาประกอบกับเครื่องมือวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรตามข้อ 2.3 พร้อมทั้งกรอกรายการลงในแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

3.3.1 ในเนื้อหาหลักสูตร 1 หน่วยเนื้อหาที่วิเคราะห์ได้ จะบ่งบอกลักษณะความเป็นผลเมืองคืออย่างไรอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ และกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงมีต่อให้สอดคล้องกับลักษณะความเป็นผลเมืองดีและเนื้อหานั้น

3.3.2 เนื้อหาหลักสูตร 1 หน่วยเนื้อหาที่บ่งบอกลักษณะความเป็นผลเมืองดี จะบ่งบอกประเภทเนื้อหาได้เพียงประเภทเดียว

3.4 กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่บ่งบอกลักษณะความเป็นผลเมืองดีที่คลุมเครือหรือไม่สามารถตัดสินได้ รวบรวมเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจำนวน 10 คน (ดูในภาคผนวก) เป็นผู้พิจารณาตัดสิน

3.5 นำข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร มาสรุปภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.7 สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรทั้งหมด รวบรวมลงในตาราง

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 การแจกแจงความถี่

4.1.2 ร้อยละ จากสูตร

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

P = ร้อยละของจำนวนลักษณะความเป็นผลเมืองดีที่วิเคราะห์ได้

n = จำนวนลักษณะความเป็นพลเมืองที่วิเคราะห์ได้

N = จำนวนลักษณะความเป็นพลเมืองทั้งหมด

4.1.3.1. ฐานนิยม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย